

תצוגת הבקר ביגור

חקרמה

עין ותוך ראיית הנולד לגבי ייצוא בקר לגידול ולרבייה.

בשאלת מבנה הגוף האידיאלי טרם הוגדרה המטרה הטיפוחית על כל פרטיה. אינני חושב שאפשר להחליט על כך בסימפוזיון של בעלי מקצוע, אשר יגדירו בנוסחאות את הפרה האידיאלית לגזע הישראלי. יש, לדעתי, להגיע לקביעת הטיפוס הרצוי, תוך הסתכלות וביקורת במציאות בעדרים ותוך עיקוב בלתי פוסק וקפדני אחרי תכונות גוף, אשר מורשיים פרים לבנותיהם. עלינו לגלות את הפרים המכשילים בשטח זה ולסלקם מתפקיד הרבייה על אף היותם משיביעים רצוננו בהורשת כושר ההנבה של חלב ושומן. עלינו לגלות את הפרים, אשר לפי טעמו של ציבור הבוקרים אצלנו, מורשיים לבנותיהם מבנה גוף רצוי ונאה. חושבני שקיימת בציבור בוקרים ותיקים ומנוסים שלנו ידיעה די מגובשת ואחידה מה "יפה" ומה "רצוי" להם, והידיעה הזו, היא כשלעצמה מטרה טיפוחית, למרות שלא נוסחה באופן מדעי. השאלה היא — כיצד לגלות את דעת-הקהל בשאלה זו ולחנכו להגדיר את רצונו ואת טעמו.

התצוגה

כאחד האמצעים לבחינת השפעת פר על מבנה הגוף של בנותיו ולגילוי דעת הקהל המגדלים לגבי טיב השפעה זו אני רואה את התצוגה בצוותא של בנות פרים אחדים. רצוי להשוות פרות, בנות פרים, העומדים בראשית מבחן התנובה, כשבנור תיהם הן בגיל פחות או יותר שווה, ויש אפשרות להחליט על גורלו של פר תוך חריצת משפט לגבי רוב תכונותיו. אלה היו בערך נימוקיהם של מארגני תצוגת הבקר, אשר התקיימה במשק יגור ב־30 לספטמבר 1959.

התצוגה אורגנה ע"י הוועדה האזורית של ה. מ. ב. ואגודת "און", בעזרת המחלקה לבקר של משרד החקלאות. זו הפעם הראשונה, שבה אגודה להזרעה בארץ הגיע, מספר כה גדול של פרים למבחן (6). מתוך ששת הפרים נפסל אחד על יסוד המבחן של הורשת תנובת חלב ובנותיו

מבחן פרים, הנהוג בארץ, מכון רק לבחינת כושרו של פר להוריש לבנותיו את התכונה של הנבת חלב ושומן. עד היום לא שמנו לב במיוחד, ולא עשינו פעולות מכוונות, לגילוי השפעת הפרים על מבנה גוף של בנותיהם. המדובר הוא בעיקר בתכונות גופניות, שיש להן חשיבות כלכלית (מבנה עטין וכובד הגוף). לא נעשה דבר עד עתה כדי לגלות פר שהוא פראפוטאנטי לגבי תכונות אלה. פר שיצטיין בהורשת כושר הנבת חלב גבוה ומבנה גוף רצוי ונאה נודעת לו חשיבות טיפוחית ממדרגה ראשונה.

המטרה הטיפוחית

ביחס למטרתנו הטיפוחית לגבי הנבת חלב ושומן, אורך חיים, פוריות והסתגלות לתנאי אקלים שלנו — אין חילוקי דעות יסודיים בין המטפחים. ברור לנו, שמטרתנו היא להגיע לטיר פוח פרה, אשר בתנאי אקלים שלנו ובתנאי משק והזנה רגילים ומסודרים, תגיע לתנובת חלב ושומן גבוהה (אשר קשה להציב לה, כיום, גבולות), תוך שמירת פוריות (המלטה בכל שנה) ואריכות ימים מאקסימאלית.

בכיוון זה עשינו הרבה, אם גם הדרכים והשיטות משתנות ומשתכללות במשך השנים.

לא הקדשנו עד עתה תשומת לב לצורתה החיצונית של הבהמה. היו לזה סיבות רבות ומצדקות מבחינה טיפוחית (תהליך של הכלאה, ייצוא גודל וכו') ומטעמים משקיים כלכליים (הגדלת העדר, מחסור בחלב, מחיר גבוה לכל בהמה). אנו עומדים כיום על סף ייצובו של העדר מבחינה טיפוחית. תקופת מחסור בחלב היא מאחורינו ולפנינו מזדקרות בעיות רבות, הקשורות קשר רב בטיפוח פרה בעלת צורה חיצונית מתאימה לתנאינו. כלכלה יעילה של הענף מחייבת אותנו לטפח פרה, המצטיינת בהיחלבות נוחה, בעמידות בפני מחלות, בכושר יצור של בשר, תוך ניצול יעיל של מזון. גם מבחינה אסטטית חשוב מבנה גוף נאה וסימטרי, כדי להנות

לכל מבקרי התצוגה ניתנו קטלוג ושאלון הערכה שביחס אליו יש ברצוני להגיד כמה מלים. מהדברים שבהקדמה יובן מאליו שבאין מטרה טיפוחית מוגדרת בהתאם לנוסחה, ניקוד או מדידות גוף, מן ההכרח הוא שהמבחן יתבסס על חוות דעתם של בעלי מקצוע, לגבי כמה תכניות בולטות או שימושיות ביותר. תפקידו הנוסף של השאלון היה, לערוך מעין סקר בזק לגבי ה"טעם" של בוקרינו וללמוד לדעת מה נר"א בעיניהם "יפה", "אחד" ו"רצוי". מסיבות אלה חולק השאלון ל-4 סעיפים ראשיים וסעיף משני אחד. בכל אחד מ-4 הסעיפים הראשיים סומנו ציונים (ראה טבלה א'). הסעיף המשני מס. 5, "הפרה היפה ביותר בכל קבוצה" — צורף כתוספת "ספורטיבית" ואין לו כמובן השפעה כל שהיא על תוצאות הערכת פר זה או אחר.

השתתפות הקהל בשיפוט היתה ערה ביותר (שלא כבתערוכות בשנים הקודמות). הוחזרו גליונות שיפוט ע"י 107 מבוגרים וכ-20 תלמידים מבתי ספר חקלאיים וממשקים. סוכמו רק הגלי יונות של חברים מבוגרים, מתוך הנחה ששיפוטם של התלמידים היה בבחינת תרגיל לימודי, ללא נסיון מעשי, ולכן חומר זה יכול לשמש אסמכתא לחוות דעתם של בוקרים שלנו מן השורה. אולם עלי לציין, שתוך בדיקת תשובותיהם של התל-

לא הובאו לתצוגה חמשת פרים, אשר נבחנו (אם כי לא מבחן רשמי) לגבי תנוכת בנותיהם ונמצאו ראויים לשמש את עדרי אגודת "און", הם:

- (1) "מקסים" — פר ייבוא אמריקאי, ילוד 1953, קו בירקה;
- (2) "ספיר" — פר ייבוא אמריקאי, ילוד 1953, קו ריבר נליסופריים;
- (3) "סנה" — נולד בנירים לאם אמריקאית ולשרביט ב-1953, קו קרניישן;
- (4) "חמדן" — נולד במזרע, בן דנדי וחניתה (ישראלית), 1954;
- (5) "מלך" — נולד בכפר יהושע, בן מונרך ואיירה (ישראלית), 1953.

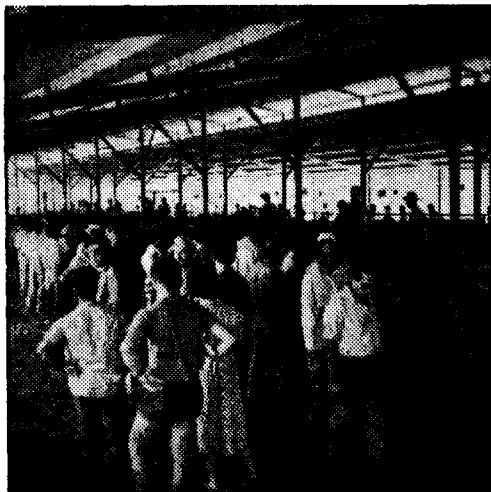
כמקום מתאים ביותר לעריכת התצוגה נקבע משק יגור, בגלל מספר הגדול ביותר של בנות אותם פרים, הנמצאות בעדרו ובגלל הימצאו במרכזו של שאר המשקים שהציגו בנות אותם הפרים.

כיחידה מספרית לכל אחת מחמש הקבוצות נקבע מינימום של 12 ומאקסימום של 17 פרות, וזה, כדי למנוע יצירת רושם מוטעה ע"י מספר גדול מדי בקבוצה אחת לעומת מספר קטן מדי בקבוצה שניה. לדעתנו המינימום של 12 בנות הוא הכרחי כדי שאפשר יהיה להתרשם בצורה נאמנה מכוח ההורשה של פר מסוים, הן לחיוב והן לשלילה. הפרות הוצאו לתצוגה ללא כל ברירה מוקדמת. בכל משק נלקחו כל הבנות של הפר שעמד למבחן, פרט לאלו שעמדו לפני המל-טה קרובה מאוד או שהיו חולות. לא התחשבנו ב"היסטוריה" של פרה זו או אחרת, ומכיון שנהגנו כך לגבי כל המשקים ולגבי כל הפרים, הרי ניתנו סיכויים שווים לכולם.

בתצוגה השתתפו המשקים: אושה, הזורע, יגור, יפעת, מזרע, משמר העמק, עין המפרץ, רמת דוד ורמת יוחנן. הוצגו:

15 בנות "חמדן"
12 " " "מלך"
13 " " "מקסים"
15 " " "ספיר"
17 " " "סנה"

ובס"ה 72 בנות.

קהל המבקרים בתצוגת הבקר ביגור

טבלה א'
גליון הערכה
תוצאות סיכום של 107 גליונות שיפוט (באחוזים)
(לא כולל שיפוט של תלמידים)

ה צ י ו ן	ב נ ו ת		ה פ ר י ם	
	חמדן	מלך	מקסים	סנה
הופעה כללית	9.4	27.1	28.0	19.0
טוב מאוד	49.2	65.4	53.2	58.0
טוב	39.5	7.5	15.9	20.0
בינוני	1.9	0	2.9	3.0
לא מספיק				
מבנה העטין	4.7	13.0	29.2	11.6
טוב מאוד	50.0	57.9	50.0	52.4
טוב	42.4	26.1	18.8	35.0
בינוני	2.9	3.0	2.0	1.0
לא מספיק				
מבנה גוף	24.5	0	13.2	3.9
קל	62.3	32.0	68.0	71.4
בינוני	13.2	68.0	18.8	24.7
כבד				
אחידות הקבוצה	38.0	49.5	51.9	39.4
אחידה	44.0	37.8	39.4	36.5
בינונית	18.0	12.7	8.7	24.1
שונה				
הפרה היפה ביותר בכל קבוצה				
הפרה מס' I	הגר (אוושה)	זיונה (עין המפרץ)	קלושה (עין המפרץ)	נרקוזה (יגור)
הפרה מס' II	זיונה (עין המפרץ)	אטומית (יסעת)	ערה (עין המפרץ)	ערמונית (יגור)
	פרידה (יגור)	וילדה (יסעת)		

מידים התברר שדיעותיהם מתחלקות לפי אותו היחס (כמעט בדיוק) של המבוגרים. נוסף לשיפוט המוצגים ע"י מבקרי התצוגה, הורכבה ועדת שיפוט. שחבריה היו: אייל אלכס (בית שערים), סמסון אלי (מורע), עצמון יעקב (רחובות) ושמאראגד אפרים (ה.מ.ב.).

טבלה א' מראה כיצד העריך קהל המבקרים את הופעתה של כל אחת מחמשת הקבוצות. דעת השופטים היתה במידה מסויימת שונה מדעת הקהל והיא הסתכמה כדלהלן:

הופעה כללית: חמדן I, מקסים II

מבנה עטין: מקסים I, מלך II

מבנה גוף: חמדן I, מקסים II

אחידות הקבוצה: חמדן I, מקסים II

הפרה היפה ביותר בין בנות חמדן: „עצבנית“ (הזורע).

הפרה היפה ביותר בין בנות מלך : זיונה (עין) (יגור).
 המפרץ).
 הפרה היפה ביותר בין בנות מקסים : ערה (יגור).
 (עין המפרץ).
 לפי סיכום תוצאות שיפוט הקהל אפשר לק-
 הפרה היפה ביותר בין בנות סנה : נרקחה בוע דירוג דלהלן:

הופעה כללית :	מלך — 92.5%	ציונים „טוב מאוד וטוב“	ר-7.5% בינוני ולא מספיק
	מקסים — 81.2%	” ” ” ”	ר-18.8% ”
	ספיר — 17.8%	” ” ” ”	ר-82.2% ”
מבנה עטין :	מקסים — 79.2%	ציונים „טוב מאוד וטוב“	20.8% בינוני ולא מספיק
	מלך — 70.9%	” ” ” ”	29.1% ”
	ספיר — 24.2%	” ” ” ”	75.8% ”
מבנה גוף :	מלך — 68%	ציונים „כבד“	0 % קל
	סנה — 24.7%	” ”	3.9% ”
	ספיר — 13.6%	” ”	24.3% ”
	חמדן — 13.2%	” ”	24.5% ”
אחידות הקבוצה :	מקסים — 51.9%	אחידה	8.7% שונה
	מלך — 49.5%	”	12.7% ”
	ספיר — 7.8%	”	72.1% ”

עם סיכום תוצאות השיפוט אפשר להגיד
 שהפרים „מקסים“ ו„מלך“, עשו רושם חיובי
 לגבי השפעתם על מבנה הגוף של בנותיהם,
 ולעומתם — „ספיר“, היתה לו השפעה שלילית.
 הפרים „חמדן“ ו„סנה“ הם בדרגות ביניים מבחי-
 נה זו.
 יפעת, אוקטובר 1959
 שלמה דורי

אזהרה לבוקרים

- למרות מספר הודעות ברדיו ובעתונות לבוקרים נוכחנו לדעת שיש מספר משקים המקלים ראש
 בסכנה הנשקפת להם ממחלת הפה והטלפים מהזן האסיאתי שכידוע אין בנמצא תרכיב נגדו.
 לכן מצאנו לנכון לחזור ולהזהיר את המשקים בכל לשון של אזהרה שהסכנה הצפויה לעדריהם
 חמורה ביותר ועליהם לאחוז בכל האמצעים האפשריים על מנת למנוע חדירת המחלה למשקם : —
1. הפסקה מידית של כל רעיה.
 2. איסור מוחלט על כניסת אנשים זרים לשטח המשק.
 3. איסור כניסה לאזור התפתים, פרט לעובדי הרפת.
 4. כמו כן אנו מזהירים בזה את כלל החקלאים לא לבקר בבתי המטבחים וברפתים של שכניהם
 מאחר והוכח בהתפרצות הנוכחית שבדרכים אלה חדרה המחלה לרפתי המבקרים.
 5. יש להשמיד כל הכלבים המשוטטים במשק.
 6. אמצעי החיטוי היעיל והזול ביותר הוא נתר מאכל (סודה קאוסטית) בתמיסה של 2%. יש
 להקפיד שהתמיסה תהא נקיה ולחדשה לפחות פעם בימים.
 7. על כל מקרה חשוד יש להודיע בדרך המהירה ביותר לרופא הוטרינרי הממשלתי.

השרותים הוטרינריים
 למניעת מחלות מדבקות

התאחדות מגדלי בקר בישראל
 איגוד יצרני חלב בישראל